

Bilag 5 - Barrierer for udtagning af kulstofrige lavbundsjorder

Hvad er kulstofrige lavbundsjorder?

Kulstofrige lavbundsjorder er også kendt som organogene jorder, tørvejorder eller humusjorder. Der er tale om jorder med et højt indhold af organisk materiale (kulstof). I udtagningsregi er der særligt fokus på de lavbundsjorder, som har et organisk kulstofindhold på mindst 6 pct.

Barrierer for udtagning af kulstofrige lavbundsjorder

Aarhus Universitet har opgjort det samlede areal for kulstofrige landbrugsarealer til at være ca. 171.000 ha, hvilket omfatter alle landbrugsarealer med mindst 6 pct. kulstofindhold. Der kan dog være forskellige forhold, som gør, at det i praksis ikke er muligt at udtage det fulde potentiale. Det kan være udfordringer af natur- og miljøteknisk karakter, eller lodsejerorienterede forhold, der giver barrierer for udtagningsindsatsen.

Der er generelt flest barrierer knyttet til den aktive udtagning af de kulstofrige jorder, hvor vandstanden hæves på arealerne. En passiv udtagning, uden vandstandshævning eller andre tekniske tiltag, vurderes ikke at være omfattet af væsentlige barrierer. Passiv udtagning har dog ikke samme umiddelbare klimagevinst som aktiv udtagning.

Effekt- og miljømæssige barrierer

En barriere for den aktive udtagningsindsats er risiko for **fosforudledning**, når vandstanden hæves i forbindelse med projektets gennemførelse. En øget fosforudledning fra projektarealerne kan forringe miljøtilstanden i de søer og kystvande, som projektet afvander til. Det er især problematisk, hvis der er tale om f.eks. søer, som har behov for at få reduceret fosforbelastningen.

Hvis en klimaindsats gennem udtagning af lavbundsjorder skal ske omkostningseffektivt, skal projekter leve op til minimumskrav til den **drivhusgasreducerende effekt**. Projekterne kan dog have øvrige, positive synergieffekter i forhold til f.eks. natur og vandmiljø. Der kan være lokale forhold, som gør, at det ikke er muligt at hæve vandstandsforholdene tilstrækkeligt til at opnå den ønskede klimaeffekt, det kan f.eks. skyldes naturhensyn eller hensyn til eksisterende infrastruktur og anlæg f.eks. veje, jernbaner, vindmøller og ledningstracé. Det kan også skyldes, at grundvandsstanden på arealerne allerede er høj i perioder af året.

Der kan desuden være udfordringer med at sikre, at den øgede vandstand ikke **påvirker naboarealerne**.

Barriererne kan i en vis udstrækning imødegås ved afværgende foranstaltninger som diger og hævede adgangsveje. De effekt- og miljømæssige barrierer kan potentielt reduceres, i takt med at vidensgrundlaget og udtagningsmetoderne forbedres.

Kompensationsmuligheder og øvrige lodsejerrelaterede forhold

Udtagningsindsatsen er baseret på frivillig deltagelse af lodsejere. En vigtig faktor er derfor de kompensationsmuligheder, der tilbydes set i forhold til lodsejerens økonomiske forhold og forventninger til fremtidig drift. For de lodsejere, der ønsker at beholde ejerskabet til deres arealer, kan **støttesatserne** til kompensation for den permanente udtagning være for lave til at dække indkomsttabet, når driften af landbrugsarealerne ophører. Det kan især være en barriere for udtagning af arealer, der anvendes til dyrkning af højt værdiafgrøder, såsom kartofler.

Usikkerhed om den fremtidige arealanvendelse af de udtagne arealer kan også være en barriere, hvis det eksempelvis er usikkert i hvilket omfang arealerne kan anvendes til ekstensiv græsning eller græsslæt på grund af de ændrede afvandingsforhold. Afvandingsforholdene kan også give bekymringer i forhold til anvendelsen af tilgrænsende arealer. Der er desuden lodsejere, som er bekymrede for, om de udtagne arealer på sigt kan blive omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 eller udvikle sig til ammoniakfølsomme arealer, som kan medføre restriktioner for udvidelse af bedrifter i nærheden.

Der kan desuden være bedrifter, der ikke har det nødvendige **økonomiske råderum** til at lade produktionsarealer udgå af driften, og heller ikke har mulighed for finansiering af tilbudt erstatningsjord. Hvis udtagningsprojektet foruden klimaeffekt, også bidrager til implementering af EU's Vandrammedirektiv, Habitatdirektiv eller Fuglebeskyttelsesdirektiv, er der mulighed for at opretholde grundbetaling, hvis lodsejeren i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

Der er endvidere lodsejere, der udtrykker **generel skepsis** over for udtagning af landbrugsarealer, for klimaeffekten af udtagningen, samt bekymring for, i hvilket omfang en omfattende udtagningsindsats vil muliggøre fremtidig landbrugsdrift i Danmark og for konkurrenceforvridning i forhold til andre lande med mere klimabelastende produktionsformer.

Den eksisterende EU-medfinansierede lavbundsordning og to nye nationalt finansierede udtagningsordninger har alle til formål at gennemføre aktiv udtagning af kulstofrige jorder. Ordningerne har lidt forskellige kompensationsmuligheder og krav til klimaeffekt og øvrige natur-/miljøforhold, som kan understøtte lokale hensyn og give et varieret udbud af udtagningsmuligheder.

Fødevarerministeriet og miljøministeriet arbejder løbende på at fremme udtagningsindsatsen og fjerne eller reducere de identificerede barrierer i samarbejde med relevante myndigheder, erhverv og interessenter.